

Et laboratorium for fremtidens kulturarv

Shanti Brahmachari har skapt en demokratisk kunstnerisk arena som snur opp-ned på den tradisjonelle maktfordelingen innenfor norsk scenekunstproduksjon, for å sikre fremtidens kulturarv.

– TekstLab forsøker å snu opp-ned på maktstrukturer i scenekunsten fordi mange kunstnere, barn og unge er ekskludert fra kunstfeltet på grunn av økonomi, klasse, hudfarge og sosiale forhold. Dette skyldes måten norsk scenekunst er organisert på og maktstrukturer som definerer hva slags kunst som blir produsert og vist, mener Brahmachari (54).

–Da vi lanserte TekstLab for ti år siden, var det et konkret svar på at scenekunsten manglet en åpen arena for å utvikle nye scenetekster og produksjoner som var en forutsetning for økt kunstnerisk og kulturelt mangfold i kunstfeltet. TekstLab har vokst fra å være et lite program for scenekunstnere til å være et program for unge talenter og ungdom som ønsker å fordype seg i kunstnerisk aktivitet. I de siste årene er det også bygd opp et bredt og omfangsrikt program i flere lokalsamfunn som engasjerer barn og ungdom i det å utvikle tekster og performative uttrykk som vises på scener i Oslo og andre steder i landet.

ET KUNSTNERISK FRIROM

Brahmachari har lang internasjonal erfaring som instruktør, dramaturg og produsent, og har vært med på å bygge opp programmer og laboratorieprosesser for tekstutvikling og produksjoner ved teaterinstitusjoner som the Royal National Theatre, the Tricycle Theatre og the Royal Court Theatre YPT i London, hvor økt tilgang til nyskapende kunstneriske prosesser har solide tradisjoner. Gjennom mange år i norsk scenekunst, blant annet som scenekunstkonsulent

ved Kulturrådet, opplevde Brahmachari fokus på å støtte det bestående, på bekostning av det nye og ukjente.

–I Kulturrådet så jeg en strøm av gode idéer og prosjekter som vi ikke fant plass til. Begrensningene i systemet gjorde det vanskelig å få ny dynamikk og nye stemmer på banen, og det manglet også rom og møtepunkter for å prøve ut ideer og tekster. Derfor tok jeg initiativ til det vi kalte prosjektlaboratoriet, en forløper til den nåværende forprosjektordningen i Kulturrådet. I forbindelse med Mangfoldsåret i 2008 ble det etterlyst ny dramatik fra "våre nye landsmenn". Det skapte en åpning for å finansiere TekstLab som et laboratorium for tekst- og konseptutvikling i et interkulturelt perspektiv.

–Mange initiativer som tilsynelatende skal besvare spørsmålet om mangfold handler om at «de andre» skal integreres i det bestående eller passe inn i et bilde av «de andre» som allerede er forutbestemt. Det opptrer som et slags mangfolds-alibi. I TekstLab har vi en fundamentalt motsatt tilnærming. TekstLab er et åpent kunstnerisk laboratorium fri fra hierarkiske systemer hvor man blir fortalt hva man må gjøre for å passe inn. Hit kan alle komme med egne ideer til tekst og performative uttrykk og få støtte til å utvikle dette på egne premisser i en kollektiv prosess preget av tillit sammen med andre kunstnere og veiledere. Alle som deltar er likestilte og kan komme med forslag og få dem prøvd ut. For meg er denne arbeidsformen sentral for å lykkes med å skape nye historier og uttrykk – uansett om det dreier seg om barn eller etablerte kunstnere.

BARN OG UNGDOM I SKAPENDE PROSESSER

Brahmacharis sterke engasjement for det demokratiske potensialet i kunsten, har vært overordnet fra hun var ung

scenekunstner og pedagog i London på 1980-tallet, hvor hun var en del av et miljø som utviklet nye ideer for å skape tilgang og å involvere unge mennesker i kunstneriske prosesser. En inspirasjonskilde var *Playwriting in the Schools*, initiert av the Joseph Papp Public Theatre i New York, som hun videreutviklet ved the Tricycle Theatre i Kilburn.

–Jeg savnet en arena i Norge der barn og ungdom selv kunne være aktive deltakere. På Black Box Teater, var jeg med på å bygge opp LilleBox, et eget repertoar med nyskapende scenekunst for barn, og gjennom Kulturrådet bidro jeg til å lansere Den Unge Scenen, som jeg hadde vært engasjert i ved the National Theatre, for å utvikle ny dramatik for ungdom. Men det jeg virkelig brant for, var at barn og ungdom selv skulle få mulighet til å utvikle sine egne historier og uttrykk. Fra 2012 ble TekstLab også et frirom og laboratorium for barn og ungdom, med samme arbeidsform som for kunstnerne.

I dag har barn og ungdom en sentral rolle i TekstLab, blant annet gjennom Scratch og TekstLab Unge Stemmer. Her møtes utøvere fra 13 til 26 år og etablerte scenekunstnere ukjentlig, og de unge har mulighet til fordypning i egne ideer og prosjekter gjennom mer omfattende laboratorier. Flere av deltakerne er valgt ut til å delta i talentprogrammet Inkubator for å kunne videreutvikle sine sterke stemmer kunstnerisk. TekstLab arbeider også med verksteder på barn og unges egne arenaer, turnerer med produksjoner i Den kulturelle skolesekken, gjennomfører performative InterActs workshops i skoler og arbeider med flerspråklige barne- og ungdomsgrupper, blant annet i mottaksklasser.

«GLOKALE» STEMME OG HISTORIER

–Jeg har et brennende ønske om å nå barn og unge som faller utenfor

«Vi trenger mange nye historier for å få frem kompleksiteten i vår globale verden i dag. Det er vårt ansvar å sørge for at denne delen av kulturarven blir en realitet.»

kulturskolene og andre kunst- og kulturtilbud. I dag gjelder det altfor mange på bakgrunn av kultur, klasse og språk. Derfor hører vi mer «om dem» enn «fra dem». Det er et demokratisk problem at vi mangler historiene og uttrykkene fra de som ikke deltar.

Hvert år utvikler flere hundre deltakere i TekstLab Ung historier om hvordan det er å leve i det Brahmachari kaller et «glokalt» samfunn – i en verden hvor et mangfold av språk, koder og kulturer finnes lokalt. Felles er at de henter materiale fra deres egne liv for å skape nye fortellinger.

–Når de unge viser frem tekstene sine på lokale arrangementer hvor foreldre, søsken og venner er publikum, oppstår det en ny møteplass på tvers av generasjoner og kulturer der fremføringer blir utgangspunkt for dialog, felles identitet og «glokalt» tilhørighet. De voksne lytter til hva de unge har å si og er stolte av hva de får til, og det vokser frem et nytt narrativ hvor barn og voksne ser seg selv med nye øyne – som en stor ressurs.

–Vi trenger mange nye historier for å få frem kompleksiteten i vår globale verden i dag. Det er vårt ansvar å sørge for at denne delen av kulturarven blir en realitet, sier Shanti Brahmachari.

Shanti Brahmachari har med TekstLab skapt et kunstnerisk frirom for scenekunstnere, barn og ungdom.

SHANTI BRAHMACHARI

er dramaturg, instruktør, produsent og kunstnerisk leder for TekstLab, som ble etablert i 2008. Hun er født og oppvokst i Storbritannia hvor hun bl.a. jobbet med utvikling av ny scenetekst ved The National Theatre, the Tricycle Theatre og the Royal Court YPT. Hun har arbeidet i Norge i mer enn 20 år, bl.a. som scenekunstkonsulent i Kulturrådet, som prosjektleder ved Black Box Teater, og ved British Council og Norsk Skuespillersenter. Hun har ledet og produsert flere internasjonale festivaler (Europa og Afrika) og prosjekter som *Playwriting In the Schools* (UK) og *Operatoriet* ved Den Norske Opera og Ballett, og vært engasjert som førsteamanuensis ved Kunsthøgskolen i Oslo.